

TKG

NR 4

**KOOLI XII JA VILISTLASKOGU X
AASTAPÄEVA NUMBER**

1933

SISU: V. Tubin: Vilistlaskogu X aastapäevaks — A. Karin: Meie kaheteistkümnendaks röömupäevaks — A. Peets: Ületagem mäeharjad — H. Jänes: Noortele vabariigi tähispäeval — R. Janno: Alatine fortunamees — K. Mihkla: Suurpäev kõigile — A. Hint: Vilistlaskogu koostööst kooli ja õpilasperega — K. Lipping: Tuuled — Roosiristlane: Kui vabastati Tartu — M. Park: Noorpõlv ja rahvusaade — A. Taska: Keskkoolinoorte ühisettevõtteist — Hirve Varik: See oli lapsepõlve päikeserikas maailm — Kusta Känd: Üks väike laen — L. Kostabi: Önn — Kirjandust — A. Kankar: T. K. G. ja K. K. Õpil. kooperatiivi tegevusest — Male — Kroonika.

Selle loositähega

võite võita 3000 korda!

Loosi hind 1 kroon

*Igäiks on oma õnne sepp!
Seepärast rutake loositähe omandamisega*

TARTU KOMMERTSGÜMNAASIUMI JA KAUBAKOOLIKOOLI ÕPILASKONNA AJAKIRI

V aastakäik

Märts 1933

Nr. 4

Vilistlaskogu X aastapäevaks.

Ühes kooli XII aastapäevaga pühitseb ka kooli Vilistlaskogu tänava oma X aastapäeva. Kümme aastat tagasi koondusid Tartu Kommertsgümnaasiumi vilistlased, et alal hoida ja süvendada neid sidemeid, mis ühendavad neid üksteisega ja kooliga. Lõpetanud kooli, valguvad noored laiali. Ometi ei taha nad unustada noid aegu, mil nad üheskoos mitme aasta jooksul läbi elasid koolipõlve rõõmsid ja muresid, ei taha unustada ka kooli, mis oli neile kord nagu teiseks koduks. Vähemalt kord aastas kogunevad endised õpilased oma kooli juurde Vilistlaskogu ja kooli aastapäeva pühitsema, möödunud aegu meelde tuletama, vanu sõpru ja seltisilisi kohtama, mälestusi värskendama. Veel enam: vilistlased ja õpila-

sed, kooli pere endised ja praegused liikmed ühinevad ühisel aastapäeva-peol, et avaldada oma ühtekuuluvuse tundeid ühisel võimsas laulus ja mängus, mis kooli õpilasperes alati on leidnud sooja harrastamist.

Ühenduse alalhoidmine kooli ja tema endiste õpilaste vahel, vilistlaste soe osavõtt kooli arenemispüüdeist ja nende kaasabi kooli eesmärkide saavutamiseks on väärtused, mida kool tahab kõrgesti hinnata.

Seepärast tervitagem Vilistlaskogu tema X aastapäeva puhul, soovides ja lootes, et ka edaspidised vilistlased liituvad senistega, tihedalt koondues ühise organisatsiooni — Tartu Kommertsgümnaasiumi Vilistlaskogu ümber.

V. Tubin.

Meie kaheteistkümnendaks rõõmupäevaks!

Armsad kaasõppurid!

Meie kool, meie hoidja, Kommertsgümnaasium, saab 11. märtsil s. a. kaheteistkümnendaastaseks. Kaksteist lehekülge tollest suurest raamatust on pööratud. Nood möödunud leheküljed, millesse nii tihedasti on kirjutatud ridu meie, õppurite, rõõmest, muredest ja tegevusest meile nii armsaks saanud kooliruumides, kohustavad meid tulevikus uutele tegudele ja otsinguile.

Nende aegade kestel oleme käsikäes õpetajaskonnaga sammuks meie ühise eesmärgi, meie ideaalide poole. Meile omase innu ja hooga oleme tormanud läbi raskustest ka ärevatel aegadel ja koos üksteise mõistmise ja ühistundega oleme suundunud kõrgete aadete ja paleuste suunas.

Nii oli ja on see olnud.

Meile, armsad kaasõppurid, jääb kirjutada tulevastele lehekülgedele. Jäädvustame sinna kõik, mida suuda-

vad noored. Ja ma tean, ühiselt suudame palju. Ühiselt võidame kõik raskused, ületame takistused ja jõuame lähemale neile lumistele kõrgustikkudele, meie ühisele eesmärgile ja ideaalidele. Ühiselt kirjutame neile tuleviku lehekülgedele tegudest, mis kõnelevad armastusest meie kooli, kodu, riigi ja rahva vastu.

Nii ühineme nende ridadega, nende mõtete ja püüetega, ja soovime meie hoidjale, meie koolile tema kaheteistkümnendaks tähispäevaks palju õnne ja edu. Tunneme rõõmu, et on meil hetki, mil võime tunda end ühise, rõõmsa, teovõimsa õpilasperena.

*Aug. Karin,
Õpilaskonnavanem.*

Ületagem mäeharjad!

Aeg on sääraselt raske, et pidulikudelgi silmapilkudel ei saada jätta mõtlemata sellest. Ja kooligi seinte vahele ning õppiva noorsoo keskele

Vilistkogu esimees P. Kanarik.

kipub end see raskuse-vaim poetama. Siin on hakanud ta külvama haridusehimuliste noorte sekka elu ja edu häirivat pessimismitunnet ja lõikama läbi tuleviku-lootusi, mis on seni noori edasi viinud tiivustatult ja elamisrõõmu tähe all.

Juba tekib õppiva noorsoo seas kõhklevaid küsimusi: kas tasub mul vaeva istuda raamatute taga ja kulu-

tada koolipinke, kui kõik sümptomid sihivad sinna, et tulevikus ei suuda koolitatud inimesed enam endale leivarahagi teenida; kas ei oleks seepärast õigem juba aegsasti adrakäsipuu või labidavars pihku haarata — ja jätta kõik kõrged teadussalved segamatult puhkama. Noortest on saanud Hamletid, kes enestelt küsivad: „Kas olla või mitte olla?“ Kas ammutada enestele vaimuvalgust koolipingil ja raamatutest või siirduda adra taha ja hakata mullakaevajana rajama endale tulevikku?! —

On palju teid, mis viivad Rooma. Ja nii, minu arvates, siingi. Ning häbistav pole neist ükski. Neid teid ärgu valitagu ainult mitte kartusest tuleviku vastu ega lootusetust pessimismitundest mürgitatuna, vaid neid tulevikuradu astutagu täie teadmise ja oma südametunnistuse ning parema äratundmise hääle järgi.

Need noored, kel on enam huvi praktiliste oskusalade vastu ja kes peavad endid sundima raamatute taga istuma, ärgu tõesti kulutagu koolipinke üldhariduslikkudes keskkoolides, vaid siirdugu otsekohe kutsekoolidesse praktilist kutseoskust õppima või võtku täie tõsiduse, tubliduse ja julgusega adrakäsipuu või labidavars pihku. Noored aga, kes tunnevad endid janunevat vaimuvalguse ja teaduse saladuste ning maailma avaruste järele, pingutagu endise hoolega õppetöö-ohje ja omistagu tähelepanu raamatutele kui parimatele vaimusõpradele.

Noortele vabariigi tähispäeval.

Meie rahvas ei ole ka ajaloo kõige raskemal päevil lakanud unistamast ja lootmast paremasse, õiglasemasse ning päikesepaistelisemasse tulevikku. Meie rahvas teadis ja uskus, et ajaloo kerilaud teeb korra õnneliku pöörde ja hüvitab taas selle suure ülekohtu, mida kannatanud meie rahvas pikkade sajandite kestel. Ta teadis, et saatus ükskord annab tagasi talle selle seisukoha teiste maailma rahvaste peres, mida ta oli omanud muistsel ajal ja mida ta ka õigusega väärrib.

See meie rahva kindel usk on leidnud endale kajastust ka meie kirjanuses. Kõik meie koidikuaja luuletajad on laulnud sellest ja hoidnud lõkkel meie rahva hinges vabaduse tulukest. Sellest on laulnud Kreutzwald ja Koidula, Kuhlbars ja Reinvald, eriti mõjuvalt on luuletanud sellest meie peenetundelisem lüürik Juhan Liiv. J. Liiv on otse prohvetliku selgenägelikkusega ennustanud Eesti rahva tuleviku, kui ta kirjutas:

Ei! Ükskord vaba olla
on iga rahva soov,
ja see aeg võib küll tulla,
ei keela ükski haav!
Ja nõnda on lugu ka Eestis

ja nõnda on elu kiik:
ükskord — kui terve mõte —
ükskord on Eesti riik!

Aga veel tuli meie rahval, enne kui ta jõudis oma riigini, läbi elada raskeid aegu ja kannatada suurt ülekohtu. Ta pidi nägema, kuidas Vene valitsus tahtis meid ümber rahvustada, kuidas vene keel pandi maksma kõigis meie maa ametiasutistes ja muudeti isegi meie algkool puht venekeelseks. See oli aeg, mil ärksamategi eestlaste südamesse asus kahtlus ja mil noor tulihingeline luuletaja Gustav Suuts võis küsida: „Kas Eesti elu või surm?“ Aga ka neil raskeil ja kurvil aegadel ei kaotatud lootust ja usuti üha Eesti rahva paremasse tulevikku. G. Suitski vastab oma küsimusele:

„Veel pole kadund kõik!
„Tulge, vaadake neid tulesid, mis kiirgavad siin ja sääl hämaruses: kustub üks, tõuseb teine asemele!
„Kas teate, mis tuled need on? Need on isamaa-armastuse tuled ja kohusetunde leegid, mis paistavad läbi hämaruse ja tõusevad kõrgele taeva poole! Need tuled põlevad üksikute rahvaliikmete põues oma rahva vastu!

Siis võime me veendunult kindlad olla, et me igasuguses olukorras ja kõikide aegade kiuste elame ja elus edasi jõuame, sest hoole ja andumusega, innu ja armastusega tehtud töö annab alati tagajärgi ja ei jäta kunagi oma tegijat hädasse. Innustunud töös rajame me uusi suundi, avardame mitmepalgseid tööpõlde ja avastame uusi tõdesid.

Ja kui nüüd säärases tegevuses ja hingesoojusega tehtud töö juures tulevadki meid mõnikord katsuma pessimistlikud ja elueitavad tunded ning lootusetus tuleviku vastu, siis ületa-

me me need kindlasti ja sammume ikka võitjana ja pea püsti elust läbi.

On tõsiasi, et usk oma töösse ja julgus saatusele tõsiselt silma vaadata võib teha imet ja meid igast eluteel ettetulevast raskusest üle aidata.

Sellepärast Teiegi, Tartu Kommertsgümnaasiumi noored sõbrad ja kaasvõitlejad, ärge laske purra endid kõikjale kippuvast ja elueitavast pessimismistundest, vaid rühkige ikka täie innu ja elamisrõõmuga ülesseatud tähistele poole, sest „kes püüab kõigest väest, saab üle igast-mäest“. Jõudu Teile mäeharjade ületamiseks!

Arn. Peets.

„Kandkem kokku aineid ja aateid ning süüdakem ohvrituld isamaa altarile! Ja kui see tuli säääl on võimsalt lõõmamas, siis jääb valgus meie kotta, siis kaob surmahirm ja siis ei tarvitse me enam küsida: Kas Eesti elu või surm?“

Nüüd, mil Eesti on vaba ja iseseisev, ei tohiks me enam kaevata ega kurta. Tõsi, me ei ela praegu sugugi soodsates oludes. Ülemaailmne majanduslik kriis ei ole jätnud puudutamata väikest Eestitki. Aga me teame, et raskused kaovad ja annavad maad paremaile ja õnneküllasemaile päevile.

Ja kui meie vanem- ja keskpõlve inimestes on maad võtmas pessimism, meeleolu langus, siis seisab teil, noortel, ees suur ja õilis ülesanne. Teie peate õhutama ka neis eluuskus, kes seda on kaotamas. Teie, noored, teate, et Eesti rahvas on kogenud palju raskemaid ning kibedamaid

murepäevi kui praegused ja ei ole minetanud hetkekski usku ning lootust. Teie vaatate asjadele teissuguse pilguga kui teie vanemad, kes on pühendunud tegeliku elu töörakmesse ja tihti on kaotanud ideaalid. Teie ei lase väikestel ja vahest suurtelgi raskustel tumestada hääd usku. Teie omate optimismi ja nakatate seda vanadessegi. Teie õhutate rahva eneseusaldust ja lootust ikka ilusamasse, ikka paremasse, ikka päikesepaistelisemasse tulevikku. „Meie oieme alles noor rahvas. Meie jäljed kaovad pimedusse, kuid meie teed viivad valgusele. Meil ei olnud midagi minevikus, kuid tulevik on seda helgem ja töotavam“. Meil, noortel, peab jätkuma ja jätkubki eluuskus ja optimisti! Meie hoiame lõkkel usku oma riigisse ja rahvasse ja sammume kindlal sammul kindla veendumusega ikka edasi tuleviku poole.

H. Jänes.

Alatine fortunamees ütleb paar sõna:

See on imelik, kuidas mõnest asjast tahad nii meeled ja nii suure rõõmuga mõtteid ritta lükata ja teisest teed seda ainult mingi sisemise kohusetunde sunnil.

Tartu Kommertsgümnaasium kuulub nende hulka, millele mõttled alati puhta rõõmuga. Ja kui tuleb juhus sellest Fortuuna haridustarest midagi kirja panna, siis jookseb sulg nagu iseenesest. Ei läbe punkte ega kommasidki parajasse paika pista. Ilutsed ja mõnutad närve, pigistad vahel silmadki kinni, kui tahad mõnda mälestist teravamalt ajudesse tagasi manada.

Aga selles mõnumeeles seisab ka oma pisukene hädaoht. Kipud sulge liiga avaralt liigutama, ei märkagi, kuis vasaku käe alla on poetunud

kõrgmik lehti, mis moodustaksid kokku päris kenakese brošüüri. Kuis mahuks aga see fortunameeste ajakirja, kus ruum endastmõistetavalt pole pillata!

Ei, see asi nii ei lähe. Jätan oma paberivirna seks puhuks laualaekasse — vast saab teise kunagi kuski trükiiks valada, või kui ei saagi, siis on niisama vahetevahel hea lugeda neid oma esimesi memuaare. Eriti neil puhkudel, kui vaim tükitab närtsima ja mu-reokkad kukalt torkima. Seal leiab väsinud hing alati värskendust ja vastset lõket südame alla.

Seetõttu olen taktiline ja ütlen praegusel korral ainult paar sõna. Esijoones käib see sõna muidugi vilistlaste kohta, kel on juubelpäevad. Mul on nendega olnud palju kurje kanu

kitkuda, aga veel rohkem lillelehis ilutseda. Ja nüüd tagant järele on need kanakitkumised muutunud selgeteks sinililledeks — aga, andke andeks, lähen juba lillelõhnaliseks. Loomuse viga. Sellest tuleb aga nii aru saada, et kõik need pikad read tublised tüdrukuid ja poisse, kes omal ajal pingipõhja kaunistasid ja nüüd eesti üldist elu veel rohkem kaunistavad, on tõepoolest nii verre tikkunud, et lähed päris saatusesunnil luuleliseks. Ja soovid, et saaksime ikka ja alati kokku seal fortuuna kuuendal väraval. Ka siis, kui on juus hall ning turi küürus.

Ja praegused õpilased — nendega pole mul küll konkreetseid sidemeid, aga küllap kõnnivad nemadki kaunite traditsioonide järele ja pühitsevad seetõttu oma aastapäeval täiest südamest ka vilistlaste juubelpäeva. Küllap pörkan nendega kokku fortunatäre mälestusrikaste seinte vahel ja... Loodan, et meist pole ükski teineteisele võõras, kuigi näod on tundmatud ja nimed kuulmatud.

Näete — tahtsin öelda paar sõna, aga juba on pudenenud terve rida lauseid. Jäägu siis nii:

Tervitusi alatiselt fortunamehelt
Rich. Jannolt.

Suurpäev kõigile.

Harva on koolielus sündmusi, hetki, millele kogu õpilaspere samas meeolus kaasa elab. Tavaliselt kujuneb ikka nõnda: kui ühed juubeldavad õnnes, siis teised kurvastuvad. Seda võib märgata pea igal koolipäeval, veel ilmsemalt aga semestri ja õppeaasta lõpul. Tundub, nagu ei jätkuks koolis õnne ja rõõmu korraga kõigile.

Kooli aastapäev moodustab ses suhtes erandi. Sel päeval pole põhjust kurta kellelgi meie kooli kasvandikest ja kasvatajaist. Juubelpäeva peomeeleolu on üldine kogu koolile.

Käesolevat aastapäeva kroonib pea-

legi Vilistlaskogu X juubeliaasta. Seepärast on tänavune kooli aastapäev mitmeti erilaadsem. Sellest kõneleb enne kõike peo-eeskava. Kooli endised kasvandikud, mineviku lendude abiturientid on sirutanud oma abivalmid käed tänapäeva õpilasperele. Ühise jõupingutuse tagajärjel töötab eelolev aastapidu kujuneda kunstiliselt tasemelt möödunud pidusid ületavaks.

Näib, nagu kipuks nüüdisaja olustiku kitsus tumestama juubelpäeva sära. Paljud meie kooli vilistlased on tööta, nad pole kahjuks veel leidnud igatsetud tööala. Samuti õpilas-

Karskuseksami sooritajad ja eksamikomisjoni liikmed.

Istuvad vasemalt paremale: E. Ehvart, M. Tõnisson, E. N. K. pääsektär Ed. Treu (eksami komisj. juhataja), A. Kankar (eksami komisj. l.), E. Blumfeldt.

Seisavad vasemalt: H. Vosmi, B. Ratassepp, J. Sverdlov, V. Nörman, E. Redel, M. Park. Pildilt puuduvad eksami komisj. liige õp. H. Jänes ja eksami sooritajad R. Kana ja F. Kuhlbach.

pere kodused olud on muutunud raskeiks. Muremõtted on mitmeil endisil ja praegusil kasvandikel varaks.

Kuid ärgem laskem end heidutada väliseist mõjureist. Kannatusaastaile järgnevad peagi rõõmuaastad, nagu talve vaheldub kevadega. Pühitseme oma kooli aastapäeva kevade tulekul. Saabub kevad looduses, aga ta ei jää tulematuks ka majanduslikul alal. See kevad lahendab meie ainelised raskused ja avab töövõimalused neile, kes on seni tööd lootusetult otsinud.

Meie kool on sammuks aiva tõusvas suunas. Ta on kümne lennuga saatnud ellu sadu teotahtelisi noori. Kaheteistkümne aasta kestel on ta levitanud haridusevalgust paljudesse eesti kodudesse. Selle tulemusena on suurenenud eesti haritlaskond ja võrsunud meie kooli arvurikas vilistlaspere.

Rahuldustundega võime ühise pe-

rena tagasi vaadata oma kooli minevikku. Elustuvad endised ajad, meenuvad mälestused kooliaastaist. Mõnedele on kool enam õnne ja rõõmu jaganud, teised on pidanud rohkem leppima kurbade hetkedega. Siiski on kool jäänud kõigile armsaks, kogu neilegi, kes koolist on sunnitud enne lõpetamist eemale jääma. Sel päeval piisab ülevat meeleolu igaühele. Esijoones pidutsevad küll õpilased ja õpetajad, aga vilistlasedki ei saa käesoleval aastapäeval kõrvale hoiduda, sest nad pühitsevad Vilistlaskogu esimest aastakümneid.

Kui meil alati pole võimalust kõigil võrdselt rõõmus olla, siis ärgu unustagu keegi meist ühist õnnesädelust tundmast oma kooli aastapäeval. — Kooli juubel on suurpäevaks kõigile — nii õpetajaile, õpilastele kui ka vilistlastele.

K. Mihkla.

Vilistlaskogu koostööst kooli ja õpilasperega.

Käesoleva aasta kevadel möödub kümme aastat sellest, mil Tartu Kommertsgümnaasium saatis ellu oma esimesed lõpetajad. Et mitte sidet kaotada omavahel ja kooliga, koonduti üheks koondiseks, vilistlaskoguks. Koondades oma ümber kõiki edaspidiseid Tartu Kommertsgümnaasiumi lõpetajaid, pidi asutatud vilistlaskogu eesmärgiks olema: olla seoseks kooli ja vilistlaste vahel, toeks õpilaskonna vaimlise taseme alalhoidmisel ja tõstmisel ning hankida teatavaid võimalusi kooli ja kehvemate õpilaste aineliseks toetamiseks.

Kuigi vilistlaskogu oma ligi kümneaastasele tegevusele tagasi vaadates pole kõiki oma ülesandeid täita suutnud, võib siiski märkida, et vilistlaspere on niihästi kooli kui ka õpilaskonna üritustele jõukohaselt kaasa aidanud. Nii on kooli ühe suurema üldtegevõtte, aastapäeva pidustuste teostamine ja edukas läbiviimine leidnud alati vilistlaste huviküllast kaasabi ja toetust. Täielises lugupidamises oma kooli vastu annetas vilistlaskogu koolile tema 10. aastapäeva pidulikult aktusel lipu.

Mis puutub vilistlaskogu vahekorda ja koostöösse õpilasperega, siis peab tähendama, et siin on olnud kümne aasta kestel tõusu- ja mõõnaaegu. Igatahes esimese viie aasta jooksul oli vilistlaskogu ja sel korral teotseva õpilaste ühingu vahel kõige tugevam side. Nii korraldati pidevalt vaidlusi ja referaatõhtuid, kus ettekannetega esinesid vilistlased. Seda kõike põhjustas asjaolu, et tolleaegne koolinoorsoo liikumine oli sootu teiseilmeline kui praegune. Üldiselt oli olukord niisugune, et tolleaegse õpilaste ühingu tegevus kandus suures ulatuses väljapoole kooli seinu. Ülemaalse

keskkoolinoorsoo juhtiva organi, Eesti Koolinoorsoo Keskliidu ja kohaliku, Tartu Eesti Koolinoorsoo Liidu juhtimine oli mitmel korral Tartu Kommertsgümnaasiumi õpilaste käes. See asjaolu sundis oma organisatsiooni taset kõrgele viima, sundis vilistlaskogu ja õpilaskonda tihedalt koos töötama, et anda oma keskelt ülemaalse koolinoorsoo ettevõtete juhtimiseks võimelisi isikuid.

Järgmised viis aastat on koolinoorsoo liikumises pöörde toonud. Kadunud on ülemaaline koondumine ja iga kooli õpilaskond on hakanud teotsema omaette. Viimase viie aasta kestel pole ka Kommertsgümnaasiumi vilistlased ja õpilased sellekujuliselt koos töötanud nagu varem, sest pole enam ülemaalisi koolinoorsoo kongresse ega ülemaalisi noorte pidustusi, pole enam eesmärke sel kujul nagu varem. Seda enam rõhku on aga pandud sisemisele tööle. Selles osas on vilistlaskogu õpilasperele osalt vastu tulnud. Nimelt korraldab vilistlaskogu juhatus õpilaste agaramale tööle virgutamiseks igal aastal kirjandi-võistluse. Võistluse tulemused avaldatakse igal kooli aastapäeval pidulikult.

Tihedama koostöö saavutamiseks mitmesugustel teistel aladel peaks vilistlaskogu ja õpilaspere juhatused võimalusi ja teid leidma. Oleks kindlasti vajalik, et õpilaspere informeeriks vilistlaskogu juhatuset oma tegevusest, ühtlasi esitaks ka teatavad ettepanekud või soovid, millises ulatuses vilistlaskogult mingisugust abi vajatakse. Kindlasti viiks see koostöö õpilaste ja vilistlaste vahel veidi kindlamale pinnale ning aitaks kaasa noorema ja vanema põlve lähendamisele.

A. Hint.

Pühajärv.

E. Ahas.

Tuuled.

Oo tuuled!

Oo tuuled!

Miks puhute üle Maarjamaa ra'a?

Miks kurnate pinda, mis Eestimaa?

Oo kuulge, tuuled, oo kuulge!

Oo tuuled!

Oo tuuled!

Te olete elavaid hirmutand

Ja tuhandeid aastaid siin kihutand

Nüüd seiske, tuuled, oo seiske!

Oo tuuled!

Oo tuuled!

Miks riisute eestlaselt kuuma verd

Ja toote veel udusid säältpoolt merd?

On rammus maa neist ise.

Oo tuuled!

Oo tuuled!

Vaat' idast on tulemas vägimees,

Vöö verev, see helendab Peipsi vees.

Nüüd surge, tuuled, oo surge!

K. Lipping.

Kui vabastati Tartu...

Segan mõtteis ja otsin midagi, mis rahustaks mu praegusi mõtteid. On külm ja ihu läbib väring. Surun kuuehõlmad koomale ja nüüd meelestub mulle aeg, kus olin sama kärsitu, nii imelikult rahutu nagu praegu.

See oli ammu, kuid ta oleks olnud kui praegu ja ma elaksin neid elamusi nagu praegu veel.

* *
*

Oli jaanuarikuu. Külm lõi aiateibas pauku, lumehanged katsid tänavaid ja tuba oli külm, sest ahi neelas puud ja eilsest saadik on keedetud vaid paja täis „sitika“ vartest teed. Isa oli sõitnud hommikul palgimetsa; lubas liüta maha mõne kuivanud puurõmpa ja panna „palgele“, et saada vähegi soojahõngu tupp, aga kui ka aluspuud temale jäävad, võib ehk kiita ahjugi, küpsetada sääli odrakaraskit, pilduda kartuleid ja visata mõni kaalgi küpsele, siis muud kui söö, rüüpa kalja pääle ja näita sedapuhku jälle näljale keelt.

Oli lõunaaeg — ei, päev kaldus juba õhtule, aga isa tuleb alles õhtuks. Ma lamasin voodis, palit seljas, läki pääs, vanad vildikud jalas ja kaks paari kindaid käes. Ema tõi tupp vana aiavärava, lõhkus ta ja katsus läidata tuld. Visa oli teine, aga lõpuks süttis siiski. Ronisin voodist pliidi juurde soojendama. Naljakas oli: rohelistes samblikkudega üle kasvunud lauatiigid põlesid ühest otsast tuhm kollase leegiga, teisest otsast pulbitses aga visiseda välja vahtu. Tõmbasin käest kinda ja soojendasin kange tunud sõrmi. Ikka kees vaht ja laua otsa mõõda nirises alla veetilk. Sulgesin tal sõrmega tee ja vedasin ta aegamööda üles tagasi, aga kui riivasin visisedes lõhkevat vahumulli, lendas sõrm imekiirelt suhu.

„Ema, ma lasen kaevu all liugu!“

„Mine nüüd, külma ilmaga... Lämmita parem käsi.“

„Ma lasen ainult paar korda.“

„No mine siis natukeseks ajaks.“

„Vissilaskmine“ oli tol ajal minu ainus lõbu, ja kindad olid juba nagu iseenesest käes. Mõtlesin veel, et oma pooltundi olen ikka, kui mitte rohkemgi ja väljusin toast. Avasin just koridori ukse, kui kostsid sumbunud paugud ja pröksakuga viskus üks üles puupinnu. Heitusin, kuid kohe kargas mulle saepuru ja pilpatükke vastu nägu. Puhkesin nutma. Ema avas ukse, ja samal silmapilgul purunes potikivi ahju ülemisel serval, pildudes kilde täis kogu toa. Väljas kees tänavlahing...

Inimesed jooksid tubadest välja ja Juulius, ilmasõja-aegne liinisõdur, kätusatas meid keldrisse. Ema haaras mu ripakile kaenla alla ning üksteise võidu trügit keldritrepist alla.

Oii siin all aga hulgumist ja naiste nuttu. Igaüks hädaldas, kartis iga silmapilk lõhkevat granaati. Vanatädi luges kõva häälega palvet, kingsepa proua, kelle poeg oli tegev kommunist, nuttis ja ahastas oma silmatera, oma Richardi pärast. Kõik olid kartlikud, ainult Juulius julges kõvasti rääkida, käis mõne korra keldrist väljaski ja teatas viimaks, et õhk on puhas, tuldagu välja. Ja tulimegi „soejulgusi“ üksteise järele välja. Eemal, nurmil kuuldus püsside praksatusi, kuulipilduja jäist naeru, peaaegu aga mürskude hulgumist. Maja oli täis kihinat: pakiti kokku, mis kaasa kõlbas võtta, ja oldi valmis põgenema, niipea kui läheneb jälle laskmine.

Tänavale kogunes rahvast salkadena. Üks salk seisis naabrimaja ees tiheda ringina. Ema jooksis kuulama, kas naabrid ei tea vahest isast midagi. Jäin üksi tänavale. Lasksin liugu kraavis ja tuln rahvahulga juurde. Surusin enda suuremate vahele, püüdes vaadata, mis seal küll võiks olla.

Keegi vanaeit astus tagasi ja mulle jäi tema koht. Vaatasin nüüd alla — ja pöörasin ära näo. Maas lebas laip, ta pää oli purustanud kuul, pildudes lumeme vere- ja ajupritsmeid, avatud silmad seisid, suu oli ütlemisjärgi avali. Saapaid tal polnudki, müts oli aga libisenud pääst ja enamus ajupritsmeid vedeles ta sees. Seljakoti sisu oli pillatud laiali, nii et määrinud aluspesu kattis ta rinda, neljakandiline leivapäts istus aga otseti lumes. Seisime

Oli kolmanda päeva õhtu. Ema oli kõikjal pärinud isa järele, aga keegi ei teadnud tast midagi. Kell oli viis ja me nutsime juba mitmendat korda: ema isa pärast, mina jälle seepärast, et nuttis ema. Äkki kolistati koridoris ja hetk hiljem avanes uks — tuli loppa isa, üsk täis puid, ja väljas veel terve koorem kasepuid. Oo, kuidas rõõmustasime! Nüüd võis küpsetada karaskit, kartuleid ja kaalegi, juua pääle kalja ja tunda rõõmu helekollasest lee-

Talvemaastik.

E. Poolakese.

tõsistena ümber laiba. Tuul liigutas ta sasis juukseid ja musta pesu. Nurgaga tagant tulid „püssimehed“, käskides laiali minna. Valgutigi laiali, aga kui nurga pääl savionnis elav Kadri astus mööda leivapätsist, ta kummardus ja tõstis üles leiva. Püssimehed nägid seda, kuid ei lausunud sõnagi; isegi teised ei öelnud midagi.

Oii õhtu; ema tuli tagasi. Isast ei teatud midagi — ehk tuleb õhtuks. Sel õhtul istusime tukkudes viksikaribist tehtud rasvalambi valgel, seljas üllirõivad ja jalgade ees komps, et põgeneda, kui läheneb hädaoht.

kivast tulest. Ja kui veel samal õhtul jõime keeva teed ja hammustasime juurde kesvakaraskit, kui külm lõi väljas plaksu, siis jutustas isa, kuidas ta küüditanud „enamlasti“ Võrru, saades tasuks koorma puid, nelikümmeend tubla „kerentskit“ ja pätsi leiba.

* *
*

Värin läbib uuesti keha. Tõmban kuuehõlmad veelgi koomale, aga ei taha enam mõelda jaanuarikuust, sest on veebruar ja talvesüda läinud juba ammuugi lõhki, küllap nüüd ilmadki paranevad. Roosiristlane.

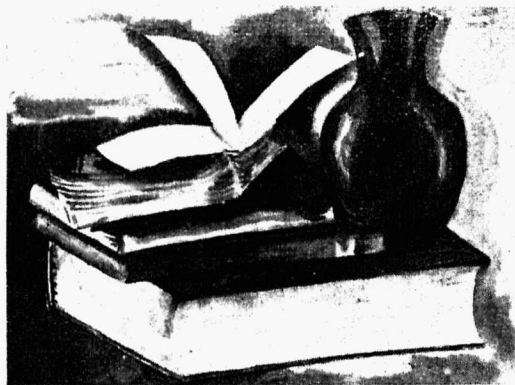
Noorpõlv ja rahvusaade.

Ühenduses mitmete uute vaimliste probleemidega on viimasel ajal ka rahvusküsimus tõusnud aktuaalse-

mate küsimuste hulka. Eesti seltskonnas ja avalikus elus pühendati senini vähe tähelepanu rahvusaatele ja

rahvuslikule kasvatustööle. Oldi selles väikerahvale nii elulises ja saatuslikuski küsimuses äärmiselt passiivsed. Alles kõige viimasel ajal, kui rahvuslusele vaenulik liikumine ähvardas meie olemasolule hädaohhtlikuks kujuneda ja kui välismaal igal pool rahvuslus õitsele puhkes, on ka meie väike rahvas rahvuslikult ärkamas. Meie avalikus ja kultuurilises elus ning laialdastes seltskondlikkudes ringides on näha huvi tõusu rahvusaate arendamise ja rahvuskul-

kust. Koolis rahvusküsimusega ei tegeleta, väljaspool kooli olevaist rahvuslikest organisatsioonidest on koolinoortel osavõtt keelatud. Vanempõlve rahvuslikud organisatsioonid pole ka üldse midagi teinud noorpõlve kaasatõmbamiseks. Pole antud noortele oma ridades teotsemisvõimalusi ja pole asutatud rahvuslikkude ühingute juurde noorte osakondi. Rahvusvastased ringkonnad teevad aga koolinoorsoos aktiivselt kihutustööd. Nad on hästi osanud

Nature morte.

E. Träss.

tuuri süvendamise vastu. On asutatud mitmeid rahvuslikke organisatioone, äratatud huvi rahvuskultuuri arendamiseks ja selgitatud laialdastes rahvakihtides rahvusteadvuse tähtsust. Eriti aktiivselt on rahvusküsimustega tegelema hakanud üliõpilaskond, asudes esimesena intensiivsemale rahvuskultuurilisele tööle. Akadeemilises noorsoos süttis tuluke, mis kasvas ja pani lõkendama igal pool rahvuslikud tuletunglad.

Meie koolinoorsugu, eeskätt keskkoolides õppiv noorus on aga jäänud külmaks rahvusküsimuses.

Et meil keskkoolinoorus rahvusküsimuses seni ajani on olnud loid, selleks on mitmeid põhjusi. Meie rahvuslikud vanempõlve tegelased on väga vähe tähelepanu pööranud rahvuslikule kasvatustööle noorsoos. Noortele pole selgitatud rahvusteadvuse tähtsust ja tarvilik-

kasutada noorte kaotilist hingeelu ja noorte vastuvõtlikkust kõlavatele hüüdsõnadele ja ilusatele lubadustele. Noorus on vaimustatud kõrgeist ja ilusaist eesmärkidest. Noored tahavad teotseda, tahavad rünnata ja raskustega võidelda. Tarmukas noorpõlv pole rahul olevikuga, vaid tema pilgud on pööratud helgemasse ja päikesepaistelisemasse tulevikku. Ei ole ime, et noorus kergesti vaimustub neist õpetustest, mis noortele rohkem teotsemis- ja võitlusvõimalusi pakuvad, mis noortele võimaluse annavad kõike olevat purustada ja uut ühiskondlikku korda luua, päälegi kui need ringkonnad noortele eriti ilusate ja kõlavate sõnadega oma ideoloogiat propageerivad. Rahvuslusele vaenulikud ringkonnad on kasutanud kõiki võimalusi noorte kaasatõmbamiseks. Nende poolt on asutatud salajasi ja avalikke noorsoo-

organisatsioone, pakutud neile nooruslikke teotsemisvõimalusi, antud välja ajakirja jne. Kõige selle tagajärjel on osa noortest hüljanud rahvusaate ja kaasa läinud kosmopoliitlikkude ringkondadega.

Niisugune olukord meie koolinoorsoos ei või enam edasi kesta. Noorte päralt on tulevik. Koolinoorte kätes seisab aastakümne pärast meie riigi saatuse juhtimine. Omab meie õppiv noorsugu vaateid, mis vaenulikud meie rahvusriiklusele, siis tulevikus on Eesti riiklik iseseisvus küsitav. Selleks, et meie rahval oleks ilus ja parem tulevik, et meie omariiklus üha areneks, peab noorus üles kasvama rahvuslikus vaimus.

Tänapäeva õppiv noorsugu peab saama teadlikuks rahvusaate tähtsuses ja oma ülesannetes oma kodumaa ja rahva vastu. Noorusel ei ole tarvis oma ülevoolavat energiat tööle rakendada rahvustunde hävitamiseks, esivanemate sangarlikkude saavutiste lõhkumiseks ja rahvuskultuuri ühtesulatamiseks suurrahvuste kultuuridega. Inimkonna kultuuri edendamine ja rahvusvaheliste suhete arendamine ei seisa mitte üksikute rahvuste ühtesulatamises ja rahvuskultuuride ühtekeetmises, vaid inimkonna kultuur on seda rikkalikum ja õilsam, mida kõrgemale on arenenud üksikute rahvuste kultuuriline ja sotsiaalne omapära. Mida rikkalikumad on üksiku rahva omakultuurilised viljasalved, mida enam omapärast ta suudab pakkuda inimühiskonnale, seda rohkem lugupidamist võidab ta maailma rahvuste ja riikide peres. Üksik rahvus teenib inimkonda kõige paremini omakultuuri arendades ja rahvustunnet süvendades. Katsed üksikuid rahvusi ühte sulatada ei anna mingisuguseid tagajärgi. Võivad küll üksikud väikerahvused ühte sulada suurrahvustega, millest kasu oleks ainult viimastel, mitte aga tervel inimkonnal. Tegelik elu näitab, et rahvustunne ühendab kõige tugevama inimesi. Praegu on kõik riigid kujunenud üksikute rahvuste järele, on rahvusriigid, kuna katsed luua tu-

gevat riiki mitmeist rahvustest, kes teineteisest erinevad, ei ole andnud tagajärgi. Kõige tüübilisemad impeeriumid, maailmariigid, on lagunenud. Kadunud on suur Venemaa, tükeldatud Austria-Ungari ja üha nõrgenemas on ka maailmasõja võitnud Briti impeerium. Rahvustunne on seega tugevaim jõud, mida ei suudeta hävitada isegi vägivallega.

Rahvusküsimus peab ka tänapäeva keskkoolinoorsoos akuutsemate küsimuste hulka tõusma. Rahvusküsimus noorsooliikumise programmi! Enam huvi rahvuslikule kasvatustööle noorsoos! Need olgu meie lähema tuleviku ülesanded. Rahvusaade on õilis aade ja tema tõsised kandjad teevad sangarlikku tööd inimkonna ajaloo rikastamiseks. Rahvuslik liikumine on ideeline liikumine ja rahvuskultuur suurimaid vaimlisi aardeid. Seega peaks ta omama noorsoo poolehoidu, sest vaimlised ja kõrgeaatelised liikumised on noortes alati kandjaid ja teostajaid leidnud. Sütigu koolinoorsoos rahvuslik tuluke, mis üha kasvagu ja terve kaasaegne õppiv noorsugu rahvuslikus aatetules leegitsema õhutagu! Selle tulukese peab noorus süütama ise, seda ei tee noorte eest vanempõlv. Ja rõõmustaval kombel juba ongi näha meie koolinoorsoos rahvusliku aatetule hõõgumist. Tartu Kommertsgümna. noored on esimestena asunud sütitama rahvuslikku aatetulukest, asutades sügisel rahvuskultuurilise ringi. Hulk noori koondus selle ringi ümber ja senini on ring juba nii mõndagi korda saatnud. Ringi ülesandeks on: rahvusaate arendamine ja propageerimine õpilasperes, rahvuskultuuri viljelemine, hõimutöö arendamine noorsoos ja noorte kasvamine väärrikaiks, kõlblaiks ja teotahelisiks isamaalasiks. Oma eesmärkide saavutamiseks ring korraldab referaat-, vaidlus- ja kõnekoosolekuid päämiselt rahvus- ja hõimuküsimuste üle; tutvustab noori kodumaa ajaloo tähtsamate sündmustega, rahvuskultuurilise omapäraga ning keele- ja kirjandusajaloo; arendab

noortes kohusetunnet oma kodumaa ja rahva vastu ning lugupidamist eesti ainelistest ja vaimlistest saavutistest, eriti eesti keelest. Tähtsamal riiklikel ja eesti kultuur- ning rahvustegelaste mälestuspäevadel tahab ring korraldada aktusi, mälestusõhtuid ja koosolekuid. Samuti korraldab ring hõimu- ja rahvuskultuurilisi õhtuid ja piduõhtuid. Ka arendab ring noorte teadmisi kodaniku- ja majandusteaduses, ajaloo, kodumaa ja hõimurahvaste kirjandusloos jne. Veel mitmeid teisi võimalusi kasutab ring oma eesmärkide saavutamiseks. Käesoleval õppeaastal on ring päämiselt organiseerimistööd teinud. Tuleval õppeaastal töö muutub intensiivsemaks ja mitmekesisemaks.

Võib loota, et meie õpilaspere eeskujul samasuguseid rahvuslikke ringe ka teistes koolides asutatakse, sest kui kuskil mõni tuli on süttinud, siis tekib varsti ka teisi tulukesi. Võib loota, et tekib üleriiklik rahvuslik koolinoorsooliikumine, et kord terve õppiv noorus on huvitatud rahvusküsimusest. Selleks on tarvis energilisi ja teotahtelisi aatelisi noori, kes suudaksid üleriiklikult koolinoorsoos rahvustuld õhutada. Mitmed asjaolud lasevad oletada, et meie koolinoorsooliikumine seisab suurel kurvel, et koitmas on uus aeg, kus tõuseb õppivas nooruses uuesti elav huvi vaimliste küsimuste, eeskätt rahvusküsimuse vastu. Ja selle pöörde kiiremaks saabumiseks peavad

meie koolinoorte juhid tarmukalt kaasa aitama. Loodame, et juba lähemas tulevikus astub kokku üleriiklik koolinoorsoo kongress, kes siis asutab üleriikliku rahvusliku koolinoorsoo keskorganisatsiooni.

Veel pole kadunud Taara tammitest ennemuistsed tuuled. Veel leidub meie kodumaa noortes vikingi verd ja lembitlikku vaimu, mis õhutab õilsatele tegudele ja vaimlisile sangaritöele. Meie, noored, võime uhked olla, et meie riigis on veel palju tööd teha, et pole veel valmis ehitatud eesti kultuuritempel. Meie võime oma energia tööle rakendada Eesti riigihoone ja kultuuritempli ehitamisele. Kadugu meist pessimism ja skeptitsism! Meie ei tohi hädaldada, et meie riik ja rahvas on väike. Väikegi riik suudab elujõuliselt püsida ja väikegi rahvas võib areneda ja kasvada. Rooma riik oli alguses veelgi väiksem kui praegune Eesti, kuid arenes kõige tugevamaks ja vägevamaks riigiks. Eestigi kord võib tõusta võimsamate riikide hulka.

Meie vanemad on lunastanud meile oma verrega vabaduse. See kohustab meid, noori, edasi töötama esivanemate sangarikkude tegude kombel, edendama ja arendama Eesti iseseisvust. Tulevikus seisab meie kätes riigi saatuse juhtimine. Ja et tulevikus meie riik oleks elujõulisem, selleks noorus peab juba täna asuma tarmukalt rahvuslikule aatetööle!

Meinhard Park.

Keskkoolinoorte ühissettevõtteist.

Pärast Tartu Koolinoorsoo Liidu likvideerimist 1927. aastal jäid Tartu keskkoolide õpilaskonnad igauks täiesti omaette teotsema. Keskorgani puudumise tõttu vaibus ka ennem küllaltki tunnustust leidnud noorte isetegevus. Viimase elustamiseks ja tekkinud tühiku täitmiseks astuti 1929.

aastal samme uue, täiesti uutele alustele rajatud keskorgani loomiseks. Mõningate noortest olenematute asjaolude tõttu hilines ametlik ellukutsumine ja teostus alles järgmisel õppeaastal, s. o. 1930. a. sügisel.

Uue keskorganina hakkas töötama Tartu Eesti Keskkoolide Õpilasvane-

mate Koondis. Kuna tol ajal oli Tartus kaheksa keskkooli, oli Koondis 8-liikmeline. Esimene poolaasta Koondise elus kulus täielikult põhikirja väljatöötamiseks ja sellega ühenduses olevate küsimuste lahendamiseks.

Alles teisel poolaastal sai Õpilasvanemate Koondis asuda oma töökava teostamisele. Semestri jooksul korraldas Koondis mitu keskkoolide ühisettevõtet. Esimesena korraldati Ungari õhtu Ungari riigipüha mälestuseks. Kõnedega esinesid prof. St. Csekey Ungari üldisest arengust ja õpet. H. Jänes ungari kirjandusest. Teiseks korraldati keskkoolide kunstija kirjanduse-õhtu. Kõikide keskkoolide õpilaste poolt kanti ette nende eneste loometöid muusika, tantsu ja kirjanduse aladelt. Kõikidel oli midagi ja isegi palju esitada. Samas leidis aset ka noorte kunstitööde näitus. Nende kahe ühise ja suurema ettevõtte korraldamisega saadi küllaltki lühikese ajaga valmis. Ei või vist ütelda, et nad oleksid olnud sisutud, kahvatud, mittemidagiütlevad ja võibolla isegi mittetarvilikud. Vastupidi. Koondise ettevõtted leidsid poolehoidu ja tähelepanu ja isegi kohalik ajakirjandus andis nendele täit tunnustust.

Peale nende ühisettevõtete viimasel poolaastal aitas Koondis lahendada Tartu Eesti keskkoolide abiturientide ühiseid küsimusi, kuna abiturientidel enestel niisugune keskorgan puudus.

Lühidalt kokkuvõttes: Koondise kui keskkoolide-vahelise keskorgani tarve ja ülesanded. — kõikide koolinoorte ühendamine, ühisettevõtete korraldamine ja päevakorrale kerkinud küsimuste lahendamine Tartu Eesti keskkoolide õpilaskondade piires — olid kõigile selged.

Nüüd on sellest kõigest möödunud ainult paar aastat ja selle lühikese aja jooksul on noored ise suutnud endile nii tarviliku organi heita täiesti kõrvalle ja muuta tähtsusetuks. Kui enne

Koondise ellukutsumist korraldati suuremaid ühisettevõtteid kahe või isegi kolme keskkooli õpilaskonna poolt, siis praegu on täpselt sama olukord kätte jõudnud. Ajalehest vilksahtavad tihti läbi teated, et see ja see keskkool ja need ja need koolid korraldavad ühiselt mingi õhtu. Kuhu on jäänud siis õpilasvanemate koondis? Mispärast peavad noorte ettevõtted piirduma ainult ühe või kahe kooliga, kui samal ajal on võimalik nende taha asetada kõikide Tartu Eesti keskkoolide noori? Mispärast pole Õpilasvanemate Koondis enam suuteline koguma õpilasi enda ümber, et anda nendele ühiselt teostamise ja eneseavaldamise võimalusi?

Ei tahaks uskuda, et Õpilasvanemate Koondise ülesanded oleksid vähenenud võrreldes ülesannetega tema loomise päevil, vaid vastupidi, minu arvates isegi tunduvalt suurenenud.

Kas ei peaks koondis, kelle seljatega seisavad kõikide Tartu eesti keskkoolide õpilaskonnad, oma ühisettevõtete korraldamise ja teiste keskkoolide-vaheliste sektsioonide ja ringide töö üldjuhtimise ja kontrollimise kõrval ka muudes üldtähtsusega küsimustes, mis päevakorrale kerkinud, seisukohta võtma? Näiteks, praegune majanduslikult raske aeg kohustab meid kõiki samme astuma omamaa saaduste laialdasema tarvitamise õhutamiseks. Keskkooli noorte ühised sammud selleks aitaksid palju kaasa. Edasi. Viimasel ajal on avaldunud mitmesuguseid kallaletunge meie rahvusel, omariiklusele ja omakultuurile. Kas ei tuleks seda hukka mõista ja just esmajoones noorte poolt?

Oma otsekoheste ülesannete kõrval niisugustes küsimustes seisukoha võtmine ja nende laiemate hulkade ette kandmine (Õpilasvanemate Koondise algatusel) niisuguse hulga noorte poolt, nagu seda on Tartu eesti keskkoolide noored, oleks eriti tervitatav.

A. Taska.

See oli lapsepõlve päikeserikas maailm...

Aed oli täis valmivate õunte lõhna. Nagu punaseid portselankuulikesi rippus sõstrapõõsailt ja taamalt, kõverate õunapuu-tüvede vahelt naeratasid valgeõielised floksid.

Liivasel jalgteel mängisid kaks last — mõlemad linapäised ja sinisilmsed. Aga natuke maad neist eemal istus vana lapsehoidja. Üksikud hõbeniidid ta härmatishallist juuksest rippusid üle otsaesise ja suletud laugude — näis nagu tukuks vanake. Ent see oligi mingi kummaline uni, milles ta viibis. Ta nagu oleks sammunud künklikul maal ja iga uue mäekese tipult avanes talle isesugune vaade. See oli lapsepõlve päikeserikas maailm, kus ta matkas.

* *
*

Siis hüüti teda Leeniks. Ta vane-mad töötasid päevast päeva nurmil ja koduski oli neil lõpmatuid toiminguid. Tüdruk evis suurt vabadust, vabadust ja üksindust. Ta arenemist ei juhtinud ema kasvatusreeglid ega mõjutanud seda ka mängukaaslased.

Ainult külmaõhkuvail talveõhtu-il viibis kogu pere soojas toas koos. Noid õhtuid mäletas ta selliseina: isa oli saabunud äsja palgimetsast, tuisust lumine ja krägisevate pastaldega. Juba pärast õhtueinet heitis ta voodisse. Õed heegeldasid ja kudusid, aga ema istus ahju ette, millest imbus küpsevate kaalikate lõhna. Ta luges muinasjutte. Küll hommiku-küll õhtumaisi, puhu kõrbevaimudest, puhu jälle muruneidudest. Tema, Leeni, kuulas kinnisilmi. Siis ta nägi selgesti kirjeldetavaid jututegelasi ja esemeid, prillsuurte silmadega nõide, araabia mehi pigimustade habemete ja võilillkollaste kuubedega, säravaid pärlikaste ja ääretut kõrbe.

Noil lugemisõhtu-il ta omaski mõtteilma, mis oli täis fantastilisi muinasjututegellasi. Suvel hulkus ta sageli hilja ööni metsas, et kohata mu-

runeide või metsavanat. Laulvaid ööbikuid pidas ta vaimudeks.

Too oli ühel kevadpäeval. Ta noppis kuusiku serval valgeid, äsjapuhkenud ülaseid. Olles põiminud neist endale pärja, ronis ta pika kuuse otsa. Sääil oli ta sageli ennegi istunud, lastes end tuulest kiigutada. Ümberkaudseil nurmil askeldles palju inimesi. Isagi oli nende keskel. Külvati, äestati, rulliti. „Miks nad külvavad kevadel nurmile seemneid?“ arutles Leeni. „Vist küll selleks, et suve tülles oleksid väljad ilusamad. Oo, võiks ju külvata moone, noid suureõielisi ja punaseid. Kui ilus oleks see!“ Ta sulges silmad ja nägi oma ees suuri moonipõlde. Loojeneva päikese paistel kiirgas neist nagu tuli. Süsimustad metsasalud tõusid lõõskavate moonide keskelt ja kaugemal hõljus sinakaid uduviirge. Tüdruk sirutas käe, et murda üksikuid õisi. Siis kuuldus kiljahtus. Ta oli unustanud puu ümbert kinni hoidmast ja libises mööda okkalisi kuuseoksi alla valgete ülaste keskele. Ninast valgus midagi punast, käed olid kriimulised ja kleit rebitud. Mitu nädalat pärast seda ei julgenud ta enam puile ronida.

Nii ta elas siis, kellelegi tähelepanematult ja märkamatult. Ei kõnelnud palju, ei küsind palju, mõtles ja umistles vaid endamisi.

Siis tuli pööre ta ellu — isa sai asundustalu ja kolis uuele kohale. Alul elasid nad tohutult pikas maanteeäärses kõrtsis — ühiselamus. Taas mäletas ta üksikuid päevi noist ajast.

Tema, Leeni, oli pikapääle jõudnud juba tutvuneda ühe moonakalapsega, väikese punnisõselise Hildega. Nad mängisid tavaliselt oja kaldal. Leeni kõneles kaaslasele sageli talvel kuulnud muinasjutte ja mainis korra, et ojaski olevat vaime. Ta ise olevat näinud veehobust ja sõitnudki temaga. Lumivalge oli see olnud, pika siidpehme ja kähara lakaga ning suurte

sinisilmadega. Kuid Hilde ei uskunud noid jutte ja nimetas Leenit „võlemokaks“. Viimane tundis end haavatuna. Võibolla oli tal õiguski vihastuda, sest ta kujutles endale kõike nii selgesti, et hiljem sageli unustas, mida oli näinud tõeliselt ja mida ainult kujutlenud. Sellest need väikesed valed vahel peaaegu tahtmatult tulidki.

Aga täielik lõhe Leeni ja Hilde vahel tekkis alles hiljem. Hildel oli ni-

Muusikaringi juhatus:

B. Meos — juhataja, A. Gern — kirjatoimetaja,
E. Maaser — laekur.

melt nukk, mis väga närune välja nägi. Leeni arvas, et sellele tuleks uus kleit õmmelda. Ta teostaski oma mõtte. Aga kui ta läks nukule uusi riideid selga proovima, rebenes viimase vana ülikond ja nukuomanik hakkas karjuma:

„Aga mis sa nüüd teid! Ma lää kaiba mammale ärä! Ää, ää!“

Juba ilmuski moonakanaine lävele, tõntsakad ja jämedad käed puusas.

„Mis sa siin pillited tõist! Paremp ärä tuleki siia, kui sa ilusti mängi ei mõista!“

„Ega ei tulegi!“ turtsahtas Leeni, viskas nuku sülest ja jooksis ära. Ainult hädä oli ta tahtnud ju teha Hildele ja selle nukule. Aga kuidas nad teda kohtlesid! Leeni näris vihaselt võilillevarsi, jõi ojast vett pääle ja kui ta õhtul koju tuli, ei teadnud keegi ta päevast meeoleolu.

Teinekord hulkus ta jälle suurel laudapäälsel, otsides kanapesi. Korraga jäi ta kuhugi luugi servale seisma ja kuulis Hilde ema ühe teise naisega vestlevat:

„Ega si Sõõrmäe Ann suur asi inimene ei ole. Va laisk ja pehme tõine. Tüdär juusk tal päe otsa mõtsu pidi ringi ja emä ei tääki, kos ta käi. Kes tiid, mis inimeseluum sellest kah sedaviisi kasvas ja om!“

Leeni tundis endas taas tormi puhkevat. Ta haaras rüpest muna, sihtis mõned hetked käe värisedes ja siis kuuldus alt kopsahtus, sellele järgnes naise ehmunud hüüe. Aga väike tüdruk ronis juba kiiresti üle heinakantsi, laskus teise luugi kaudu oma lauta ja kordas vahetpidamata: „Minu ema ei ole suur asi inimene, minu ema ei ole suur asi inimene!“

Palju võorast ja imelikku nägi ta. Näiteks ei tahtnud ta sugugi harjuda sellega, et Hildele alatasa vitsu anti. Ta ei osanud kujutleda, et ka tema ema talle kord võiks lüüa.

Ta omas halva arvamise inimesist. Nagu väikest vihagi tundis ta endas pesitsevat kõigi vastu pääle kodurahva. Uuesti siirdus ta metsa, nurmile ja oja äärde. Loodus oli ja jäi ta kasuemaks.

Sügise tulles tundis ta endas ärkavat imelikku rõõmu. Midagi paisus ta rinnas, pakitses ja muljus nagu ähvardades teda killustada. Ta jooksis kollaseid salusid pidi kaugelt inimelamuist ja kui ta arvas, et teda enam ei kuulda, siis huikas. Pikk ja hele hüüe kajahtus metsist — see oli ta rõõmuhümn. Ta kogus süle täis purpuseid haavalehti, tõusis suurele kivile ja pildus neid enese ümber.

Õhtul, silmad täis loojenevat päikest ja suu naerul, ilmus ta koju.

„No sina ei tule enam süüa!“ manitses ema. Ja tõesti, nüüd meelestus talle endalegi, et lõuna veel söömata.

Voodisse heites võttis ta kirjulapilise kassi — Kuklapatsu — enda manu, tõmbas teki üle päa ja uinus varsti, olles eemal praktilise elu karimidest muredest.

* * *

„Leena, Lee-naa!“
Vanake võpahtus. Tõusis ja nägi

juba noort perenaist enda poole rutavat.

„Ei sinust, Leenake, saa enam lapsehoidjat ega midagi. Päris päise päeva ajal jääd tukkuma. Praegu oleks Aagot-Ernat peaaegu linatiiki uppunud!“

Vanake ohkas vaid. Jaa, ammu oli mööda lapsepõlv. Nüüd pidi ta alata tegema ainult tööd. Teda, kui ebapraktilist inimest huvitas see vähe ja sellepärast ta igatseski tagasi lapsepõlve muretuid ja vabu aegu.

Hirve Varik.

Üks väike laen.

Miks ei või üks harilik õpilane olla rõõmus, kui ta nädalas rohkem kui ükskord hommikul võib magada kella kahe-istkümnend; kui ta sooritab mõne „kivhima“ eksami või kui ta koolivennas — või -õde on hakkama saanud imestamisväärte teoga: tasub ootamatult võla, mis laenatud kauges minevikus, suure „isa Abrahami ajal“. Ja see õnnelik olin mina.

Nüüd sina, Kustas Känd enam ei laena oma kopikaid igale „luuletajale“, kes katsub sulle auku pähe rääkida. Nüüd sina, Kustas Känd teed oma pehme savist südame kõva kivi sarnaseks. Kinnitagu need „hädalised“ kas või kümme korda, et „kindlasti“ ära toovad. Palugu kas või põlvili — mitte enam ei tee väljagi. Nii mõtlesin tagant järele. Läksin peegli juurde vaatama, kui osavõtmatu ja kalgi näo ma saan teha, no juhuseks, kui mõni tuleks jälle palvega, et kas sa sõber ei saa... jne.

Heitsin parajasti pilgu peeglisse, kui kõlistatakse. Avan. Sisse astub minu sõber ja pinginaaber Ants Vint, keda viimast korda enda pool nägin siis, kui ta mult laenas hõbedast kahekroonilise. Ja seal ta kaevabki taskust kaks kroonilist ning ulatab mulle. „Tõin sulle nad ära, Kuti. Mäletad tookord?“ — „Ei, no miks ma siis ei mäleta,“ vastan. „Hää, et ikka ära tõi, endal nii nappus.“ Seletab veel pääle

pikalt ja laialt, et ei saanud sugugi ennem. Et vahest siis oleks saanud, kui oleks need (ja ta näitab naljatades pükste pääle) maha müünud. Aga kus sa need siis ikka müüid, ei jää siis midagi jalga panna. Aadamat aga ei taha keegi häämeelega mängida.

Ja temal ei olevat nagu kiuste midagi kaela panna. Kraed kõik pesumajas, aga pole millegagi välja tuua. Kingsepale olevat ka juba kaks päeva kontsapplekkide eest võlgu. (Vaesekene.) Ja lõpuks. Et kas mina ei saavat talle anda need kaks krooni tagasi ja kui vahest kuidagi saaks veel kolmanda juurde. Ainult järgmise laupäevani. Kuni „vanamees“ linna tuleb.

Inimene aita ligimest ütles südamehääle. Ja kuidas sa saadadki inimese, oma pinginaabri tühjade kätega minema. Kustas Känd, sa oled siis igavene ihnus.

Võtsin ja kraamisin siis uuesti need kaks kroonikest taskust välja, pistsin veel ühe juurde ja ulatasin nad sõbrale ja pinginaabrile Vindile. Nüüd ta toob kohe järgmisel laupäeval viimase kui sendikese. Kohe kui „vanamees“ tuleb. Nüüd pidavat aga kohe minema kraesid tooma.

*

„Sa mühakas Kustas Känd, sa sured siia ummisesse karpki kui tindikala liiva peale!“ Nii mõtlesin samal õhtul ja purjetasin välja. Neil kinodel on üks imelik

tõmbejõud ja varsti istusin minagi kinos. Ei mäleta, kas film meeldis, aga nägin oma pinginaabrit Vinti kellegi naisolevusega rõdul. Ihnus ma ei ole, aga piletid rõdul

teevad kokku kroon ja kolmkümmend senti. Ja Vint, minu pinginaaber, ootab juuba kolm kuud „vanameest“ rahaga.

Kusta Känd.

Õnn.

Heljuden aasal, õhkude vallan, linde lirinan, päikesekullan — säravain silmin sädeleb hurmuse pilk. Vallandet päikesekiirtena lendleman tuulilla juuksesiid — merivahuna keha saledat katman krinoliin rüüd.

Ent naer —

Kuldkellukestena heliseb avarail väljul, kuna taas hääbub raosakail mäeharjul. Õhuline, kuju hell, heljuden siniõhku — liblikkerge — valged käsi-varred, kui sind väänelden, kutsuvalt sirutet inimmassile.

Ent see —

Mühavana merevoona, purustaden tõkkeid, tammi — hingen vaid kirklik igatsus — tema järele! Hingeden põletav iha, leegitsev lootus: vast ehk hetkekski ligistub tema — ootus. Temaga lehvida lennun kevadiste pilvemägede varjul edasi, edasi kevad-

maise — koidupunase kürel lennul. See on kõikide igatsushüüd. Kõik, ohvriks tuuakse temale — isegi valusalt tuksuv süda.

Ja tema,

igavesti kättesaamatu, hülgav ja hell, kutsuden, võluden, lendleb nende eel. Tabamatu — ei iial, iial lange rinnale, sest üle kuristikkude viib teda lennaten tee. Sügavuse süsimustan südamen seisab aga vikatimees virilal naerul oodaten. Ja miljonid, miljonid langevad tõtaten; südamen igatsus siiski veel leegitseden — veel kutsuva pilgu eluunistuste tippu seiraten, tõuseb huulile sosin, käsi veetleva naeru poole siruten: „Õnn, oh tule, mind sülele hetkekski!“ Asjatult õhkab kahvatu huul, sest iial ei saabu igatsuluul, vaid illusioone ärataden ta heljub inimeste een.

L. Kostabi.

Muusikaringi segakoor.

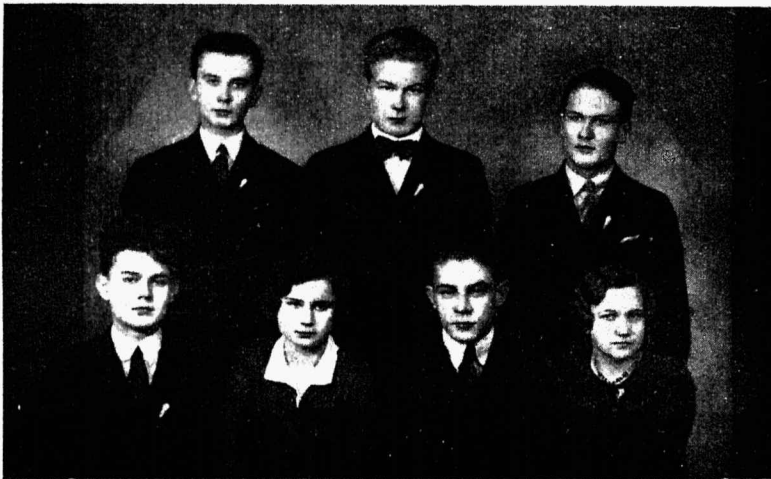
Kirjandust.

Noorusmaa almanahh VI.

Eesti kirjanduse ahtapiirilisel põllul on kuni viimase ajani osutatud eriti vähe tähelepanu noorsoo-kirjandusele. Alles viimastel aastatel on hakatud viljelema sedagi seni peaaegu sööti unustatud, kuigi rahva kultuurilises arengus mitte vähe tähtsust omavat kirjandusala. Meil on hakanud ilmuma perioodiselt Looduse „Kuldraamat“, mis kahe ilmunisaasta jooksul on suutnud pakkuda väärtuslikku lisa meie põuasele noorsoo-kirjandusele. Samuti hoolitseb „Noor-Eesti“ meie noorte kirjavara

poole selgub, keda siin mõeldud. Töö on läbi tuntud ja annab haaravalt edasi autori elamusi. Sõnastus on lihtne ja napisõnaline. Teiseks paremaks kirjandiks on Tartu õpilase A. Inglis'te „Kodu“. See on kütkestav kodu meeleoludest õhkuv pala. V. Mõtus'e „Tuleviku eest“ on teiste töödega võrreldes pikem jutustis. Sellele võib läheneda juba kunstiküpse novelleti nõuetega. Huvitav on veel F. Paatsi „Mälestuste voogudes“, milles autor vestab oma algkooliõpilase seiklusrikastest päevadest.

Neid töid pean parimateks noortevalla töödest.

T. K. G. ja K. K. Õpil. Kooperatiivi juhatus

16. IV. 32. — 23. II. 33.

Istuvad (vasakult paremale): Eduard Kuusik, raamatupidaja abi; Herta Einberg, raamatupidaja; Erich Hinno, juhataja; Linda Kostabi, kassapidaja.

Seisavad (vas. paremale): Richard Kana, kirjatöimetaja; Aleksander Kankar, ärijuht ja Edmar Kuus, juhataja abi.

eest raamatu-sarjaga „Raamat noorsoole“. Ka Õpetajate Liit on teinud sel alal tänuväärt tööd. Juba kolmandat aastat annab ta välja „Noorusmaa almanahhi“, mis ilmub endise noorsoo-ajakirja „Noorusmaa“ asemel. Käesolev almanahh yõiks pakkuda meie noortele erilist huvi juba sellepärast, et siin on ära trükitud ülemaailmsele noorte kirjandi-võistlusele saadetud eesti noorte tööd. Nende tööde hulgas leidub ka meie kooli õpilase E. Raudsepa kirjand „Võõras“. See on lühike, kuid osavasti ja leidlikult komponeeritud laast. Selle sümboolne päälkiri ei lase aimatagi laastu tõelist päätegelast, alles töö lõpu-

Vanadevallas esineb üldse seitse autorit, teiste hulgas ka meie tuntud noorsoo-kirjanik J. Parijõgi. Tema reisikirjeldist „Kaluritega Uhtju saarel“ peangi parimaks palaks vanadevalla töist.

Uhtju on väike laidude rühm Soome lahes, Kunda rannast umbes paarkümmend km eemal. Saared on asustamata, ei kasva siin muud kui leeterohtusid ning liivaherneid ja paar kidurat mäнди. Selle eest aga pesitseb siin loetamatul arvul merilinde. Sellest tühjast saarest on autori terav tähelepanija pilk ja kujundaja anne loonud elava ning huvitava pildi. Ja mitte ükski paljast saarest ja selle võludest ei ju-

tusta meie autor, vaid ta on sellele saarekirjeldisele lisandanud palju muudki ja elustanud sellega kirjeldist. Ta räägib meile neist kalureist, kelle seltsis ta teostabki reisi saartele. Me näeme neid vähesõnalisi randlasi, kellelt peab sõnu välja meelitama, näeme, kuidas nad võrke merre lastes vanade esivanemate kombel võtavad müüsi pääst, kuuleme nende fataalset jutustist meres hukkunud kalureist, kuuleme

selle väikese saarestiku ajaloost ja neist legendidest, mis on seotud saare tekkimisega.

Tõlgetest on parim Ivan Šmelev'i „Päikese poole“, milles jutustatakse meie rändlindude elust.

Üldiselt võib pidada käesolevat almanahhi huvitavaks raamatuks ja soovitada seda lugemiseks noortele.

H. J—s.

T. K. G. ja K. K. Õpil. kooperatiivi tegevusest.

Juba näeme kooperatiivi müügilaua taga uusi isikuid askeldavat. Vanad, enam-vähem ostjaskonnale tuttavaks saanud näod on kadunud — nad on aset annud uutele, et ka need võiks oma ärimehelikke omadusi välja arendada. On ju kooperatiiv õieti katsepõlluks tulevastele äri meestele ja raamatupidajatele, sest teooriaist ja kõiksugu „koledaist“ lausendeist on vähe — peab omama ka ärimehelike tarvilikku praktikat — on ju siiski erinev tegelik elu. Kui vahest teoreetilist inventuuri tehes võib juhtuda, et

kassa arves ilmub äkki krediti saldo, siis juba tõelise inventuuriga tutvudes kaob see „ilus“ asi kohe.

Kooperatiiv on koolis vajalik asutus, ilma milleta on raske läbi saada, kui mitte võimatu. Eriti tarvilik on ta aga just säärast tüüpi koolides, nagu on seda meie kool. Õpilastele on ta aga asutiseks, mis nii mõnestki hädast välja aitab. Kui näit. mõni klassitöö vihk koju on jäänud ja säääl päälegi veel vead parandamata, siis aitab kooperatiivist ostetud uus vihk ikka hädast välja. Ja miks ei peaks siis

AKTIVA.

Bilanss 31. detsembril 1932.

PASSIVA.

1. Kassa	138.27	1. Kaubamuretsejad	84.63
2. Jooksev arve Krediit Pang.	267.—	2. Osakapital	32.—
3. Kaubad	129.56	3. Tagavarakapital	501.33
4. Pruugitud raamatud	25.75		
5. Deebitorid	48.38		
6. Vallasvara	9.—		
	<u>617.96</u>		<u>617.96</u>

KAHJUD.

Edubilanss 31. detsembril 1932.

KASUD.

1. Ärikulud	6.05	1. Kaupade ja pruugit. raamatute müügist	74.07
2. Mitmesugused kahjud	9.96	2. Jooksva arve protsent	10.71
3. Amortisatsioon	2.—	3. Mütside ja põlled müügist	4.60
	<u>18.01</u>		
4. Puhaskasu	71.37		
	<u>89.38</u>		<u>89.38</u>

kooperatiiv oma ärisõpradele vastu tulema? Selles on ju tema eesmärk. Vahest osutub siiski ka klientide soovide rahuldamine raskeks. Tuleb ostja, küsides „skonto“ paberit. Seda aga kahjuks meil ei ole ja nii lepib ostja ka lõpuks tühipalja kontopaberigagi.

Vaatame ka asja puhtärilist külge, millest ärisõbrad kindlasti huvi tunnevad.

Üldiselt võib öelda, et kooperatiiv on küllaltki edukalt teotsenud ja selle tagajärjel on ta aastate jooksul saanud rikkaimaks meie õpilasettevõttest. See on aga ka asjaosalistelt ärimees-telt küllaltki palju vaeva nõudnud. Nii mõnedki tunnid oma piskust vabast ajast on ohverdatud kooperatiivile, ootamata säält mingit ainelist kasu.

Kooperatiivi kindla ärilise seisukorra tõendusena esitan ärisõpradele aru-

anded, mis küllaltki mu eelnevaid sõnu kinnitada võivad.

Kooperatiivi tegevuse hooajaks võiks nimetada sügist ja möödunud aasta kevadist semestrit. Kevadsemestril hakkas kooperatiiv esmakordselt õpilastelt tarvitatud raamatuid ostma, et ei tarvitseks raamatuäridele suuri vahetasusid maksta. Kuigi osa raamatuid sügisel realiseerimata jäi, võib loota, et tarvitatud raamatute edaspidine ost-müük üheks kindlaks kooperatiivi tegevusealaks peaks kujunema, sest see on vastutulek õpilastele kui ka tarvilik kooperatiivile enesele.

Tänades kõiki ärisõpru ülesnäidatud poolehoiu eest, jääb äsjalahkunud juhatus lootma, et see ka uuele juhatusele osaks saab.

Edu ja õnne tegevuseks uuele juhatusele!

Aleks. Kankar,
kooperatiivi ärijuht.

Male.

„Iloli“ originaal.

Koostanud K. Kriegerberg III-b.

Valged: Kf6; Vg4; Og2; Rf8.

Mustad: Kh8; Vc1; Oa4; Rg5; h3; Ed5.

Valge kaotab kolme käiguga.

Lahendus:

1. Rf8—g6+ Kh8—g8
2. Og2: d5+ Kg8—h7
3. Vg4—h4++

Must võib käia esimese käiguna ka Kh7, sel juhul annab mati Od5.

Kroonika.

Kirjandite-võistlusest.

Meie koolide vilistlaskogu poolt käesoleval aastal korraldatud kirjandite-võistlus on leidnud õpilaskonnalt harukordselt elavat poolehoidu. Tõid tuli kokku kuni viimase minutini. Selleks, et tõid õigeaks ajaks ära anda, kasutati isegi posti abi. Žüriile on esitatud ühtekokku 86 kirjandit, neist 49 nooremas rühmas (I ja II klassid) ja 37 — vanemas rühmas. Eri-list agarust võistluse vastu on osutanud II-a ja II-b klass, a — 14 ja b — 13 tööga. Kõige tagasihoidlikumad on olnud IV-a ja V-b klass, kumbki esindatud ainult ühe tööga.

Üksikute klasside huvi võistluse vastu peegeldagu järgmine tabel, milles klassid

on paigutatud järjekorda esitatud tööde arvu järgi:

Järjek. №	Klass	Esitatud tööde arv			
		„Juhtumus“	„Kodu“	„Koolinoorte isetegevusest“	Kokku
1.	II-a	9	5	—	14
2.	II-b	11	2	—	13
3.	III-b	—	10	1	11
4.	III-a	—	8	1	9
5.	III-k	—	7	1	8
6.	II-k	4	4	—	8
7.	I-k	5	2	—	7
8.	IV-b	—	3	1	4
9.	I-b	3	1	—	4
10.	I-a	2	1	—	3
11.	V-a	—	2	1	3
12.	V-b	—	—	1	1
13.	IV-a	—	—	1	1
K o k k u		34	45	7	86

Nagu sellest tabelist näha, on kasutatud teemat „Kodu“ kõige rohkem (45 tööd).

Huvitav asjaolu on see, et vähe on esitatud töid teemale „Koolinoorte isetegevusest“. Nähtavasti pakub abstraktse teema käsitlemine õpilastele suuremat raskust kui konkreetsetele teemadele kirjastamine. Ka möödunud aastal oli märgata suuremat tagasihoidlikkust vanema rühma teema vastu („Noorte osa ühiskonnas“). Mis puutub autorite varjunimedesse, siis pakub seegi võistluse külg teatud huvi. Varjunimestik on võrdlemisi mitmekesine ja on siin tunda leidlikkustki. On õige tihti ilusaid romanatilisi nimesid, nagu Meritütar, Tütarlaps Lõuna-Eestist, Vaikne meri, Kuldrannake, Kelluke lumes, Lepatriinu, Maja Murelain, Karikakar, Orvik jne. Aga esineb ka realistlike nimesid, nagu Linnarott, Agul, Lääne kiirrong nr. 12, Tallinna börsi kursesedel. Ka koomilisi nimesid leidub: Jaan Olerahul, Viktor Vihmavari, Jaan Jalgratas, Andres Ahvenas jt. On appi võetud teinekord võõrkeeli, näit. Sorry boy, Pronto-saurus, In tyrannos. Varjunimedeks valitud suurmeeste ja -naiste järgi võib otsustada ka õpilaste huvide ja eeskujude üle, näit. Virgilius, Hektor, Marleen (Dietrich) jt.

Ulatuselt erinevad tööd suuresti: on pooleleheküljelisi töid, on aga ka töid, mille maht on kuni 20 suurt poogna-lehekülge. Mis puutub tööde sisulist külge, siis võib öelda esimeste muljete järgi, et keskmiste ja sulgkaaluliste tööde kõrval leidub ka kaalukaid ja täieteralisi. Igatahes loodame käesoleva aasta kirjandivõistlusest hääd ja küpsed lõikust.

Võistluse tulemused selguvad kooli aastapäeva aktusel 11. märtsil. H. J.

Karskusringi huviõhtu.

28. jaanuaril s. a. korraldas karskusring kooli ruumes huviõhtu mitmekesise ja huvitava kavaga. Osavõtt kujunes üllatavalt rohkearvuliseks. Pingid täitusid kuulajaist.

Õhtu avakõne pidas karskusringi juhataja ksv! M. Park, kutsudes noori energilisemale tegevusele ja avaldades lootust karskusaate võiduks. Deklamatsioonidega esinesid ksv! E. Blumfeldt, B. Ratasseppe ja M. Tõnisson, viimane melodeklamatsiooniga. Huvitava ja temperamentse kõnega esines noorsoo karskustegelane üliõp. Harald Pello teemal „Alkoholismi põhjuseid“, milline kuulajaskonna poolt tugeva aplausiga vastu võeti. Kõneles veel ksv! F. Kuhlbach: „Noorte otsinguist ja ülesannetest“. Ksv! L. Lipstu esines kahe soolo-

lauluga ja ksv! G. Ratnik viulisoologa. Eriti hästi esinesid aga IV-a kl. õpilased tantsuettekandes, milline koosolijais eriti sooja kiiduavalduse esile kutsus. Õhtul anti kätte ka karskuseksami sooritajatele diplomid E. N. K. L. pääsekretäri üliõp. Ed. Treu' poolt. Diplomeid anti 11-nele õpilasele. Lõppsõna ütles ksv! M. Park, seades üles eesmärgi, mille poole tarvis lähemas tulevikus rühkida. „Elagu noorsoo karskusliikumine! Saabugu küremini lõpp kuningas Alkoholi hirmuvalitsusele!“ lõpetas kõneleja. Järgnesid seltskondlikud mängud, mille järele laiali mindi tundega, et noorsoo karskusliikumine üha edeneb. Kõigile osavõtjatele jäid soojad ja ilusad mälestised sellest huviõhtust.

Ringide põhikiri välja-töötamisel.

26. jaanuaril valiti Õpilaskonna Esinduse poolt kolmeliikmeline komisjon, koosseisus H. Peets, R. Kana ja M. Park, kellele ülesandeks tehti õpilaspere ringidele põhikiri välja töötada ja esindusele vastuvõtmiseks esitada. Komisjon on juba põhikirja välja töötanud ja lähemal ajal tuleb see esinduse koosolekul vastuvõtmisele.

Vabariigi aastapäeva aktus.

Vabariigi aastapäeval, 24. veebruaril korraldas rahvuskultuuriline ring kooli ruumes suurejoonelise aktuse. Aktusel esinesid kõnedega õpet. Harald Jänes ja rahvuskultuurilise ringi esimees ksv! Karl Lipping. Siititavad kõned võeti kuulajate poolt tugevate aplausidega vastu. Deklameerisid ksv! F. Kuhlbach ja M. Tõnisson. Esines orkester ja muusikaringi laulukoor ksv! B. Meos'e juhatusel meeleolukohaste lauludega. Lõppsõna ütles dir. V. Tubin, võrreldes meie riiki kasega, mis kasvas kehval pinnal, kuid püüdis päikese ja valguse poole ning kasvas tugevaks ja sirgeks. Lõpuks lauldi ühiselt „Eestimaa, mu isamaa“. Aktus õnnestus kõigiti ja kõigile osavõtjatele jäid sellest soojad mälestised.

Rahvuskultuurilisest ringist.

Ringi juhatus koosneb kuuest liikmest: Karl Lipping (juhataja), Endel Villemson (abijuhat.), Richard Kana (laekur), Voldeemar Toomik (sekretär), Meinhard Park (abisekretär) ja Leida Kuslap. Hooldajaks on õpet. H. Jänes. Ring on korraldanud hõimuõhtu, aktused 1. detsembril, Tartu vabastamise päeval ja vabariigi aastapäeval. On tehtud energiliselt organiseerimistöid. Lähemal ajal korraldatakse mõned referaatkoosolekud.

VII noorsoo karskuskongress

leidis aset möödunud jõuluvahel ajal Tallinnas. Osa võttis umbes 100 noort. Meie karskusringi esindasid ksv! M. Park ja K. Lipping. Esimene esitas kongressile aruande ringi tegevusest. Kongressil võeti ühel häälel vastu põhikirja muutused, mille järele Eesti Noorsoo Karskusliitu ei või kuuluda poliitilised organisatsioonid. Ühenduses kongressiga peeti ka IV üleriiklik noorsoo kõnevõistlus, millest ka ksv! K. Lipping osa võttis, tulles II kohale.

Spordist T. K. G. ja K. K.

Meistri-tiitleid omandasid V-b, IV-a ja III-b.

Pääle jõulupühi jätkusid spordiringi poolt korraldatud käsipallivõistlused. Võistlused olid kohati päris põnevad, iseäranis naisvõrkpalli finaali ja meeskõrvpalli finaali. Meesvõrkpallis omandas meistritiitli III-b, võites finaalis IV-b 2:0. III-b esines koosseisus: A. Reinvald, A. Hagel, V. Toomik, A. Mandel, K. Allik ja A. Karoles. III kohale platseerus I-b kl.

Naisvõrkpallis omandas meistritiitli V-b kl., võites finaalis IV-a 1:2 ja 2:1. V-b esindusnaiskonda kuulusid: E. Vokk, A. Pehk, M. Surva, S. Rein, L. Veltbach, M. Meister. III koha omandas III-a.

Meeskõrvpallis kohtasid finaalis IV-b ja IV-a, võitis IV-a 9:4. Kuna mõlemal meeskonnal üks miinus oli, tuli uus otsustav kohtamine, ka see lõppes tasavägise mängu juures 9:7 IV-a kasuks. Olgu tähendatud, et 1½ min. enne mängu lõppu juhtis IV-b 7:4, kuid siis mängus tuli pööre, IV-a saavutas järjest 2 korvi ja asus juhtima 8:7 ning mängu lõpuks sai veel 1

punkti. Seega tuli korvpalli meistriks IV-a kl., kes 10 mängust võitis 9 ja 1 kaotas III-b. Meistermeeskonna 10 mängu üldtagajärg on 197:52, millist resultaati ükski teine meeskond ületada ei suutnud.

Meistermeeskonda kuulusid: E. Soosaar, V. Järlik, F. Kuhlbach, H. Savisaar, V. Lepik ja E. Maaser.

Teiseks tuli IV-b, kelle 5 mängu üldtagajärg on 43:28, kuna kolmandaks tuli III-b, kes 5 mänguga saavutas tagajärje 47:47.

Muljed käsipalli võistlusilt.

Üllatuseks oli I-b, kes võrkpallis ilusate võitudega mängis end poolfinaali. Üldiselt on võrkpallis 3 tugevamat meeskonda, kuna teised varju jäävad. Naisvõrkpall on meie koolis erandita nõrk, puudub ligasugune võrkpalli tehnika. Tuleb veel palju õppida!

Korvpalli tugevamad on: IV-a, IV-b ja III-b. Neist kaks esimest meeskonda on ühetugevused, kuid õnn on seiranud IV-a mõlemal otsustaval kohtamisel. Korvpalli tase on juba kõrgem ja neil mängudel võis nii mõndagi ilusat kombinatsiooni tähele panna, sest on ju mõlemas meeskonnas paar meest koolimeeskonnas, mis on kaasmängijatele suureks plussiks.

Õiendus.

„Iloli“ nr. 3. ilmunud linoollõike all on eksikombel trükitud E. Kauts pro V. Toots.

Kaas E. Kauts'ilt.

Vastutav ja peatoimetaja: **K. Mihkla**. Majandusjuht: **E. Moss**. Kunstiline nõuandja: **E. Ahas**. Kirjanduslik nõuandja: **H. Jänes**. Tegev toimetaja: **K. Lipping**. Toimetuse sekretär: **A. Pruvel**.
Laekur: **E. Ronk**. Talituse juhid: **B. Meos**, **M. Park** ja **H. Posti**.
Väljaandja: **TKG** ja **KK Õpilaskond**.

Ksv! ksv!

”ILOLI”

järgmine number
ilmub maikuus.

Õpetajad, vilistlased, õpilased tehke
kaastööd sellesse ajakirja numbrisse!

Kooli- tarbeasju

soovitab rikka-
likus valikus

F I R M A
KARL UNGER

ÜLIKOOLI 26,
TELEFON 5-57.

Raamatuid

uusi ja tarvitatud.

Tapeete

maitserikkaid, odavaid.

Seemneid

aiavilja, lillede ja sööda-
juurikate kasvatamiseks.

Ostate kõige soodsamini

F. Vanatalu

ärast Tartus, Promenadi tän. 5,
telefon 3-97.

Eesti suurem ja vanem päevaleht

„POSTIMEES“

77. aastakäik.

„POSTIMEES“ on tuumakas, värske ja päevauudister. „POSTIMEES“ ilmub hulga piltidega nii kodu- kui ka välismaa sündmustest. Tellige „POSTIMEES“ ja Teie veendute, et „POSTIMEES“ rahuldab Teid täielikult.

Kas olete lugenud meie majapidamis-nädalalehte

„MAAMEES“

„MAAMEES“ on huvitava sisuga pildirikas nädalaväljaanne. „MAAMEES“ käsitleb igakülgset meie maaelu kultuuriavalduste ja kodumajapidamise korraldamise küsimusi. Toob tulusaid juhatusi kõigilt põllupidamise ja loomakasvatuse aladelt.

Põllumehed, „MAAMEES“ on leht, mida vajate.

Tellimise hind:

„Postimees“	1 kuu peale	Kr. 1.50	– 3 kuu peale	Kr. 3.70
„Nädala Postimees“	1 „ „ „	–.20	– 3 „ „ „	–.60
„Maamees“	1 „ „ „	–.20	– 3 „ „ „	–.55
„Lasteleht“	1 „ „ „	–.15	– 3 „ „ „	–.45

Tartus, Ülikooli 21–23, tel. 80. Tallinna osakond: Raekoja pl. 9, tel. 436-11.

➤ EESTI PÕLLUMEESTE SELTS TARTUS ➤

korraldab 1.—3. aprillini Vahl põllu- ja aiandus-mesinduskooli ruumides

lühikeseajalised kursused põllumeestele

KAVAS: Teravilja kasvatus, maaharimine ja maaväetamine, maaparandus, sookultuur, juurvilja ja kartuli kasvatus ja aiandus.

Lektorid: prof. dr. N. Rootsi, dir. M Sõrra, prof. dr. L. Rinne, agr. V. Riiks, maaparanduse büroo juhataja E. Valdmann, katsetegelane J. Aamissepp, Ülikooli õp. A. Mätlik, õpet. Unt, õpet. Tigane jt.

Osavõtt ja ühiskorter tasuta.

Üles anda: Tartu, Promenaadi 2–17, telef. 1-01.

Talumööbli

kavandite üleriiklikud võistlused

Käesolevaga Eesti Põllumeeste Selts Tartus kuulutab välja talumööbli kavandite üleriikliku võistluse alljärgnevatil tingimustel:

Võistlusele saadetakse kavandid peavad vastama keskmise suurusega pere nõudmistele (5—6 inimest).

Kavandid tuleb valmistada järgmistele tubadele: a) I variant: köök, peretuba-söögituba, elutuba, magamistuba; b) II variant: köök-söögituba, elutuba, magamistuba. Üksikud mööbliesemed jäävad kavandite valmistaja määrata.

Mööbel olgu valmistatav kodus või külameistri poolt.

Mööbel olgu valmistatav maal saadavast materjalist, mitte linnast ostetavast, nagu vineer, väljamaa puumaterjalid jne.

Konstruksioonilt peab mööbel olema tugev, aga lihtne.

Välimuselt peab mööbel väljendama rahvapäraseid traditsioone ja sugemeid ja olema hästi otstarbekohane ja sobiv maaoludes.

Kavandid ühes värviliste joonistega tuleb Eesti Põllumeeste Seltsi nimele ära saata hiljemalt 15. aprilliks 1933. a. kell 12 kinnistes ümbrikkudes, märgusõnaga, mida kannab ka teine, sama märgusõnaga varustatud ümbrik, mis sisaldab võistleja nime ja aadressi.

Auhinnad on järgmised: I auhind 250 kr., II auhind 150 kr. ja III auhind 100 krooni.

EESTI PÕLLUMEESTE SELTS TARTUS.

TARTU NÄITUS

peetakse 25.—26. aug. 1933

Kavas: põllumajandus, tööstus, kodukäsitöö.

Nõudke lähemaid teateid näituse büroost, Tartu, Promenaadi tänav nr. 2, tuba 17, telefon 1-01.

Eesti Põllumeeste Selts Tartus

Hind 30 senti.